

**חיילים עיראקים צוהלים בתוך שטח
איראן | האיראנים הניחו - ובצדק -
שעיראק לא הייתה מעיזה לתקוף אותם
אילו היה בידם נשק גרעיני ב־1980**

אלוף (דימ') שלמה גזית
לשעבר ראש אמ"ן ונשיא
אוניברסיטת בן-גוריון

ללמוד לחיות בצל הפצצה

אנו מתעלמים מהאיומים ומהסיכונים הלא מבוטלים הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך הגלומים במערכה שמנהלת ישראל נגד הגרעין האיראני. האיום הזה אינו מצטמצם רק לאיראן אלא נוגע למכלול היחסים של ישראל עם הסביבה שבה היא שוכנת.

- המדיניות של ישראל זה שנות דור מכוונת למנוע כל יוזמה גרעינית באזור: ישראל פעלה נגד הכור בעיראק, היא פעלה - לפי מקורות זרים - נגד הכור הסורי בדיר א-זור והיא מאיימת על פרויקט הגרעין של איראן ופועלת כדי לסכלו. האומנם זוהי אסטרטגיה ראויה? האם יש סיכוי שנוכל לממש עד אין קץ?
- ולגופו של עניין, כלום אין מקום להציב סימן שאלה גדול בנוגע לאסטרטגיית השימוש וההפעלה של נשק גרעיני שתאמץ טהראן אם וכאשר תגיע אל היעד?

» בעקבות מלחמת איראן-עיראק הגיע המשטר באיראן למסקנה שהוא זקוק לנשק גרעיני כדי להרתיע בעתיד אויבים מפני ניסיונות חוזרים לפלוש למדינה

מטרתה של איראן בפיתוח הגרעין

ראשיתו של פיתוח הגרעין באיראן בתקופת השאה, אולם הפיתוח הואץ מאוד לאחר מלחמת איראן-עיראק שפרצה ב-1980 ונמשכה שמונה שנים. המלחמה פיצלה את איראן לשתי חלקים: חלק צפוני ודרומי. הצד הדרומי, שהיה תומך של המלחמה, נשקף כחלק מהפצצה. הצד הצפוני, שהיה תומך של השלום, נשקף כחלק מהפצצה. הצד הצפוני, שהיה תומך של השלום, נשקף כחלק מהפצצה. הצד הצפוני, שהיה תומך של השלום, נשקף כחלק מהפצצה.

עיראק, אויבתה המסורתית של איראן, החלה לפתח נשק גרעיני שנים קודם לכן. גם עיראק של סדאם חוסיין לא ייעדה את הנשק הגרעיני שפיתחה לפעולה נגד ישראל, אלא כדי להגן על המשטר ועל המדינה ולהקנות לה מעמד של המעצמה האזורית המובילה.

אם וכאשר תשיג איראן נשק גרעיני, סביר להניח שהיא תנקוט מדיניות של עמימות ולא תמהר לאיים באמצעותו על ישראל או על שכנותיה. לדעתי, יותר משהנשק הגרעיני של איראן מסכן את ישראל, ישראל מסכנת את עצמה בכך שהיא מציבה את עצמה בראש המחנה האנטי איראני בעולם

מבוא

כמו רבים אחרים באזור ובעולם גם אני מחכה בכליון עיניים ליום שבו תשחרר איראן מהרודנות של שלטון המהפכה החומיינית. אין לי ספק שזה יקרה בסופו של דבר, וזו רק שאלה של זמן. עד שזה יקרה אני עוקב בדאגה רבה אחר המאמץ של איראן לפתח ולייצר נשק גרעיני. רק שנים בודדות מפרידות עתה בין איראן לבין נשק גרעיני, ואני חושש - על אף דו"ח המודיעין האמריקני האופטימי - שהיא תשיג את מבוקשה קודם שייפול שם המשטר.

מדינות רבות בעולם - ולא רק ישראל - חרדות מפני האפשרות שלאיראן יהיה נשק גרעיני. בראש אלה עומדות מדינות המערב ומרבית מדינות ערב. אף-על-פי-כן אני בספק אם הסנקציות המוטלות על איראן ואשר אולי עוד יוטלו עליה יוכלו לסכל את התהליך. אני חושש שהסנקציות האלה רק מגבירות את התמיכה העממית במשטר, מלכדות את המוני העם לעמידה מול הלחצים שמבחוץ וכתוצאה מכך הן מרחיקות את יום נפילתו של המשטר.

החלופה לסנקציות היא תקיפה צבאית. אולם ספק אם הנשיא בוש למוד הניסיון הכושל בעיראק - ובמיוחד לאחר דו"ח המודיעין האמריקני מדצמבר 2007 הקובע שאיראן הקפיאה את תוכנית הגרעין הצבאית שלה - ירהיב עוז ליזום מבצע צבאי עד לעזיבתו את הבית הלבן ב-20 בינואר 2009.

הלך הרוחות בנושא הזה בישראל מוכר היטב. ההצהרות שמשמיעים מנהיגי מציבות את ירושלים בראש המחנה נגד איראן בכלל ונגד גירעונה בפרט. ישראל קוראת להחרפת הסנקציות הכלכליות, היא מעודדת מהלך מסכל צבאי של האמריקנים והיא חוזרת ומבהירה שעליה להתכונן למהלך צבאי עצמאי באיראן, מאמץ "כחול לבן", שאם לא כן נידרש להשלים עם המציאות של איראן גרעינית.

בלי לבטל כהוא זה את הסכנות הנשקפות מאיראן ובלי להמעיט מחומרת האיומים שמשמיעה איראן הרי ישנם שיקולים נוספים שיש להביא בחשבון ושבגללם החלטתי לכתוב את המאמר הזה:

- בעוד שהאיומים שמשמיעה איראן והסכנה הנשקפת ממנה מוכרים היטב,

ניסוי טילים בליסטיים באיראן, 2008 | אם תרצה איראן לפעול במישרין נגד ישראל באמצעות נשק גרעיני שישוגר משטחה, יעמוד לרשותה מערך טילים בליסטיים המכסים את כל שטחה של ישראל

תנצל את הנשק הגרעיני שברשותה כדי להרתיע את שכנותיה וכדי להגן על המשטר. אך עם זאת אסור לשכוח שמדובר במדינה שחרתה על דגלה את יצוא המהפכה האסלאמית, ואפשר שהיא תנצל את הנשק הגרעיני שיעמוד לרשותה כדי לעודד פעילות של ארגוני טרור במדינות השכנות. בקיצור: איראן תבצע פעולות צבאיות ופעולות טרור באמצעות שליחים (proxy) ותסמוך על הנשק הגרעיני שירתיע את הנפגעים מלהגיב ישירות נגדה. הסכנה הגדולה ביותר תהיה שאיראן תשתלט בחסות הנשק הגרעיני על הנפט היוצא מאזור המפרץ הפרסי.

המדיניות וההתבטאויות של איראן כלפי ישראל

על רקע שיתוף הפעולה ההדוק שהיה לישראל עם משטר השאה באיראן ועל רקע היחסים הקרובים שיש לישראל עם "השטן הגדול" (ארה"ב) מכנה אותה המשטר הנוכחי באיראן מאז המהפכה החומויניסטית ב-1979 ועד היום "השטן הקטן".

אולם יחסה השלילי של איראן כלפי ישראל אינו בא לידי ביטוי רק בהתבטאויותיה: מאז המהפכה החומויניסטית היא תומכת בנשק, במימון ובהדרכה בכל ארגוני הטרור הפועלים נגד ישראל - הן הארגונים הפלסטיניים והן ארגון חזבאללה.

בשנים האחרונות, מאז נבחר מחמוד אחמדינג'ד לנשיא איראן, אנו עדים להתבטאויותיו החרפות והקיצוניות השוללות את זכות קיומה של ישראל והמבטאות ש"היישות הציונית" עתידה להיעלם מהמפה בעתיד הלא רחוק. יחד עם זאת נמנע עד כה אחמדינג'ד מלאיים ישירות על ישראל ולהצהיר שתהיה זאת איראן שתשמיד את מדינת ישראל. עם זאת אין להתפלא על שהרחוב בישראל, במזרח התיכון, בעולם כולו וכנראה גם באיראן מייחס לאחמדינג'ד כוונה לפעול במישרין לחיסולה של מדינת ישראל.

האם תושמד ישראל בנשק גרעיני איראני?

לאיראן אין גבול משותף עם ישראל, ולכן ספק אם היא תוכל להעביר חיל משלוח משמעותי (והדגש הוא על "משמעותי", כלומר כוח שיש בידו לשנות את יחסי הכוחות ולהכריע בלחימה) שיפעל לימין אחת משכנותיה של ישראל אם זו תסתבך עימו במלחמה קונוונציונלית. כדי להילחם בישראל יצטרך חיל משלוח יבשתי כזה לעבור דרך עיראק. האפשרות הזאת חסומה בפניו - לפחות כל עוד קיימת בעיראק נוכחות צבאית של האמריקנים.

אם תרצה איראן לפעול במישרין נגד ישראל באמצעות נשק גרעיני שישוגר משטחה, היא כמובן תוכל לעשות זאת מהבחינה הטכנית. יעמוד לרשותה מערך

אלמלא השמידה ישראל את כור אוסיראק שליד בגדאד, הייתה עיראק משיגה נשק גרעיני, ככל הנראה, כבר באמצע שנות ה-80 של המאה שעברה. זמן קצר לאחר השמדת הכור החלה עיראק לפעול בנחרצות ובכמה אפיקים במקביל כדי להשיג נשק גרעיני, ורק מלחמת המפרץ הראשונה (1991) שמה קץ למאמצים האלה.

המדיניות המוצהרת של איראן

כדי לנסות להדוף מעליה לחצים בין-לאומיים בחרה איראן להסתיר את מאמציה לפתח נשק גרעיני. היא אף חתומה על האמנה למניעת הפצתו של נשק גרעיני (NPT). רשמית מצהירה איראן שפרויקט הגרעין שלה מיועד אך ורק למטרות אזרחיות, דהיינו להפקת אנרגיה.

ספק אם מצוי גורם אחד בעולם המאמין להצהרה המרגיעה הזאת של טהראן, וזו הסיבה לסנקציות המוטלות עליה. אומנם ההנחה המקובלת היא שאיראן טרם השלימה את הפיתוח החשאי של פצצת הגרעין הראשונה שלה, אך מדובר במצב ביניים שלא ימשך זמן רב. אם לא תחול התפתחות דרמטית בכיוון ההפוך, אם לא תחליט איראן לוותר על פיתוחו של נשק גרעיני או אם לא תינקט יוזמה צבאית כדי לסכל את תהליך הפיתוח, הרי שבמוקדם או במאוחר יושלם תהליך פיתוחה וייצורה של הפצצה האיראנית. כשזה יקרה, נעבור לשלב השני, השלב שבו איראן היא מעצמה גרעינית.

ספק רב אם איראן תודיע לעולם שיש ברשותה נשק גרעיני אם באמצעות ניסוי גרעיני ואם באמצעות הצהרה דרמטית. במילים אחרות, סביר להניח שאיראן תנקוט מדיניות של עמימות גרעינית. מדיניות כזאת יוצרת מצד אחד הרתעה ומצד אחר לא מסבכת את המדינה ביחסי החוץ שלה. סביר להניח ששום מדינה לא תיזום פעולה צבאית קונוונציונלית נגד איראן אם תניח שמצויים בידה נשק גרעיני וטילים בליסטיים ארוכי טווח לשיגורו.

לעומת זאת גם סביר להניח שאיראן לא תיזום התקפה גרעינית על מדינות שאינן מאיימות עליה או על משטרה. עם זאת בהחלט ייתכן שאיראן תיזום מהלכים צבאיים קונוונציונליים נגד שכנותיה מתוך הנחה שהנשק הגרעיני שברשותה מחסן אותה מפני תגובת נגד צבאית.

עידוד טרור והרפתקאות גבול בחסות המטרייה הגרעינית

במילים אחרות: האסטרטגיה הגרעינית של איראן תהיה בעיקר הגנתית. איראן

אפקטיבי של טילים החמושים בראשי נפץ גרעיניים. האם תיעד איראן את הנשק הגרעיני שברשותה לא רק כדי להרתיע פעולה ישירה נגדה, אלא גם כדי להרתיע את ישראל מלהגיב באופן קונונציונלי נגד שליחיה שיפעלו מדרום לבנון, מרצועת עזה ואולי אף מסוריה?

ד"ר אפרים סנה, לשעבר סגן שר הביטחון, טוען שנשק גרעיני בידי איראן יהיה איום קיומי על מדינת ישראל גם אם איראן "לא תלחץ על הכפתור". הסיבה לכך, לדעתו, היא שעצם הידיעה שבידי איראן נשק גרעיני תחולל בישראל סדרה של תהליכים שליליים:

- המוני ישראלים יירדו מהארץ בטרם פורענות.
- העלייה לישראל תיעצר לחלוטין.
- המשקיעים הזרים יפסיקו להשקיע בישראל ואף ימהרו להוציא את הכספים שכבר השקיעו.

נראה לי שאפרים סנה מקציץ את חומרת האיום הזה. אכן כל הסכנות שהוא מונה קיימות, אולם לאחר שאיראן תשיג נשק גרעיני, ויתברר בחלוף הזמן שדבר אינו קורה בעקבות זאת, יתפתח תהליך הפוך של נורמליזציה ושל חיים בצל הגרעין.

אם איראן תתקוף את ישראל בנשק גרעיני, יהיה עליה להביא בחשבון לא רק את האפשרות שלישראל יש יכולת מכה שנייה, אלא גם את האפשרות של תגובת נקם אמריקנית

האסטרטגיה הגרעינית של ישראל

לפי מקורות זרים החלה ישראל לפתח אופציה גרעינית עצמאית לפני כ-50 שנה. בניית האופציה הזאת החלה בימי דוד בן-גוריון, ראש הממשלה הראשון של ישראל, אשר חשש שישאל תתקשה לשרוד במזרח תיכון עוין, בין מדינות ערביות שאינן מוכנות להשלים עם תבוסתן במלחמת העצמאות ועם קיומה של יישות ציונית-יהודית זרה בליבו של המרחב הערבי-מוסלמי. ישראל אימצה מדיניות של עמימות בנוגע לפיתוחה של האופציה הגרעינית, בהנחה שהמדיניות הזאת תאפשר לה ליהנות מכל העולמות: גם להרתיע את מדינות ערב מפני ניסיונות להשמדה וגם לא לפגוע ביחסיה עם מדינות ידידות.

במהלך שיחות השלום שקיימו עם המצרים לאחר ביקור הנשיא סאדאת בירושלים שאלנו את שר המלחמה של מצרים, גנרל עבד אלע'אני אלגמאסי, מה ינעו ממצרים לתקוף שוב את ישראל אם ניסוג לגבול הבין-לאומי. תשובתו של הגנרל הייתה ברורה וחד-משמעית: "אנו יודעים שאם נאיים על עצם קיומה של ישראל לא תהססו להפעיל נגדנו את הנשק הגרעיני שבידיכם".

הנחת היסוד של ישראל לפני 50 שנה הייתה שהיא לא תוכל לקיים באזור מונופול על הגרעין. במוקדם או במאוחר - כך העריכו אז קברניטי המדינה - יימצאו מדינות ערביות שינסו ואף יצליחו להשיג אופציה גרעינית. אינני יודע אם נידונה וגובשה באותה העת אסטרטגיה ישראלית לקראת האפשרות הזאת, ואם הוחלט אז שישאל תנסה לסכל בכוח כל מאמץ של מדינה ערבית לפתח נשק גרעיני. סביר להניח שהעמדה הישראלית גובשה רק כשהתעוררה הסכנה שמדינה ערבית מפתחת נשק גרעיני. המדינה הזאת הייתה עיראק של סדאם חוסיין, וראש ממשלת ישראל באותם הימים, מנחם בגין, גיבש את האסטרטגיה שלפיה יש למנוע מכל מדינה ערבית להשיג נשק גרעיני.

טילים בליסטיים המכסים את כל שטחה של ישראל. האם היא אכן תעשה זאת? כדי לענות על השאלה הקריטית הזאת יש לנסות להיכנס לעורם של מנהיגי איראן ולהעריך אילו תשובות הם יתנו לשלוש השאלות הבאות:

1. כיצד תצטייר תקיפת ישראל בנשק גרעיני נוכח מדיניות העמימות של איראן בתחום הגרעין ונוכח הצהרותיה החד-משמעיות שפיתוח הגרעין מיועד אך ורק למטרות שלום? דבר אחד הוא לנצל את הנשק הגרעיני להרתעת אויבים מפעולה נגד איראן, ודבר אחר הוא פעולה התקפית יזומה שלא קדמו לה פרובוקציה ואיום של ישראל.
2. השאלה השנייה שאותה חייבת איראן לשאול את עצמה היא איזו השפעה עשויה להיות לטילי החץ של ישראל. ליירוט הטילים הגרעיניים של איראן עלולות להיות שתי השפעות חמורות מבחינתה של איראן. ראשית, גם אם המתקפה של איראן תיכשל, היא עלולה לחשוף את עצמה לגמול ישראלי מסיבי. שנית, טילי החץ מיועדים ליירט את הטילים של איראן הרחק מגבולותיה של ישראל. במקרה כזה עשוי יירוט מוצלח להביא לפיצוץ הטילים הגרעיניים מעל מדינות ערביות.
3. השאלה השלישית היא האם ההישג - החרבתה של מדינת ישראל - מצדיק את נטילת הסיכון של מכה שנייה גרעינית. מדובר ביכולת שעל-פי פרסומים זרים מצויה בידי ישראל. מכה שנייה כזאת עלולה להסב לאיראן אבדות כבדות, להשמיד תשתיות חיוניות בהיקף נרחב ואף להרוס את קודשי האסלאם שבתחומה. כאמור, איראן צריכה להביא בחשבון מכת נקם כזאת אפילו אם יירוטו הטילים הגרעיניים שהיא תשגר ולא יסבו נזק לישראל.

זאת ועוד. אם איראן תתקוף את ישראל בנשק גרעיני, יהיה עליה להביא בחשבון לא רק את האפשרות שלישראל יש יכולת מכה שנייה, אלא גם את האפשרות של תגובת נקם אמריקנית. ההצהרות הנשמעות שוב ושוב מווישינגטון בסוגיה הזאת הן ברורות למדי.

פרופ' ברנרד לואיס, מגדולי המזרחנים בדורנו, מייחס לאיראן שנאה תהומית ומוחלטת לישראל וחושש שבגלל השנאה הזאת היא תהיה מוכנה לשלם כל מחיר - כולל מכת גמול גרעינית שתסב לה מיליוני הרוגים ונזקים איומים - ובלבד שיחוסל "השטן הקטן".

אינני שותף לתחזית הקשה הזאת של פרופ' לואיס. אני מעריך שהתשובה לשלוש השאלות שהוצגו לעיל היא שלילית ושאייראן לא תסטה ממדיניות העמימות הגרעינית - כל עוד היא לא תיאלץ להסירה לשם הגנה עצמית או כדי למנוע פעולה ישירה נגד המדינה ונגד המשטר.

איום והתקפה עקיפה על ישראל

איראן משמשת כבר היום בסיס ומשענת לגורמי טרור הפועלים נגד ישראל. התמיכה הזאת של איראן מתבטאת במימון, בהספקת נשק וציוד חיוניים, בהעמדת בסיסים ומדריכים באיראן לאימוון ולהכשרה של לוחמים נגד ישראל ואף בשיגור מומחים איראנים לשטח לבנון ולשטחים הפלסטיניים.

התמיכה הזאת ניתנת היום בעיקר ללוחמי החזבאללה בלבנון ולאנשי החמאס שברצועת עזה ובמטה שבדמשק, אך היא עלולה להינתן גם לסוריה, אם זו תחליט לחמם את קו הגבול שלה עם ישראל ברמת-הגולן.

מעבר לכך צפויים סיוע ואולי אף מעורבות ישירה של איראן בפעילות נגד מוסדות ישראלים ויהודיים ברחבי העולם.

עם זאת הקפידה טהראן עד כה להזהיר את בני חסותה שלא להסתבך במלחמה קונונציונלית ישירה עם ישראל - מלחמה שבה יש לישראל יתרון צבאי גדול על יריבותיה. גם במהלך מלחמת לבנון השנייה העבירה איראן מסר ברור לבעלות בריתה: בהתמודדות צבאית טוטלית אין ביכולתנו לחוש לעזרתכם.

השאלה שלא ניתן לענות עליה בשלב הזה היא אם איראן תתיר ואף תעודד פעולות באמצעות שליח לאחר שיושלם ייצורו של הנשק הגרעיני ויוקם מערך

אולם ברור שלא כל מאמץ גרעיני של מדינות שכנות ניתן לבלום לנצח, ולכן הערובה המרכזית לביטחונה של ישראל הוא פיתוחה של יכולת מכה שנייה. משמעות המושג "יכולת מכה שנייה" היא שבידי המדינה המותקפת נותרת יכולת להפעיל נשק גרעיני גם לאחר שהיא סופגת ראשונה מכת פתע גרעינית. על-פי מקורות זרים בנתה לעצמה ישראל מערך תגובה אמין שלא ניתן יהיה להשמידו במכת פתע גרעינית.

ההתייחסות בישראל לאיום האיראני

אין ספק שישראל אינה יכולה להישאר אדישה נוכח הניסיון של איראן להשיג נשק גרעיני. עליה לעקוב אחר המידע המתקבל מאיראן ואחר כל רמז בנוגע למדיניות שתנקוט בתחום הגרעיני אם וכאשר תשיג את מטרתה.

עם זאת חשוב לזכור שהעולם מתמודד כבר יותר מ-60 שנה עם מציאות גרעינית. ידענו כבר שלוש יריבויות ממושכות שבהן התקיימה סימטריה גרעינית: בין

המערב למדינות הגוש הסובייטי; בין סין לבריה"מ ובין הודו לפקיסטן. הלקח לאורך התקופה הזאת הוא ברור וחד-משמעי: ההשלכות האפוקליפטיות שיהיו להפעלת נשק גרעיני הן הערובה הטובה ביותר לאי-הפעלתו. אפשר לקבוע בסבירות גבוהה ביותר שההרתעה הגרעינית ההדדית היא שמנעה עד היום את פרוץ מלחמת העולם השלישית.

סכנה גדולה אחרת היא הפעלה בלתי מבוקרת של נשק גרעיני ובמיוחד הזליגה של נשק גרעיני לידיים בלתי אחראיות. התפתחה ספרות עשירה העוסקת באיומים מהסוג הזה, ובכל זאת אנו מצויים כבר כמעט 20 שנה מאז התפרקה בריה"מ - מה שהביא לאובדן השליטה המרכזית ההדוקה על ארסנל החימוש הגרעיני הסובייטי - ובכל זאת, בינתיים לפחות, לא התממשו האיומים האלה.

בהנחה שהניתוח שהוצג לעיל של איום הגרעיני האיראני על ישראל הוא נכון, יש מקום לשאלה מהו מקור החרדה הקיצונית בישראל מפניו. מדובר בחרדה שלה שותפים פוליטיקאים מכל המפלגות, אנשי צבא בכירים, פרשני תקשורת והציבור הרחב.

דומני שאבי החרדה הישראלית מפני הימצאות נשק גרעיני בידי מדינות ערביות עוינות היה ראש הממשלה המנוח מנחם בגין. זיכרון טרי של השואה הביאו לאמץ מדיניות שנועדה "להציל את ילדי ישראל" בלי לבחון את הסכנות בראייה מפוכחת. עיראק של ראשית שנות ה-80, שהייתה בעיצומה של מלחמה קשה נגד איראן, לא הציבה את עצמה בראש המחנה האנטי ישראלי בעת שתקפנו את הכור ליד בגדאד. ראוי לציין שחודשים ספורים לפני מבצע "אופרה" היש-ראלי להשמדת הכור ניסו מטוסים איראניים להשיג אותה תוצאה ממש. 10 שנים לאחר מכן, במלחמת המפרץ הראשונה, הייתה ישראל יעד לטילי סקאד עיראקיים. להערכתך לא היינו מותקפים במלחמה לא לנו זו אלמלא השמדנו את הכור 10 שנים קודם לכן.

בשונה מישראל של 1981, שבה כמעט לא נידון בתקשורת ובציבור איום הגרעיני העיראקי, אנו חשופים היום לדיווחים יומיומיים על התקדמותו של פרויקט הגרעיני באיראן. ישראל מציבה את עצמה פומבית בראש המערכה נגד איראן ונגד תוכנית הגרעיני שלה. ממשלת ישראל אף מינתה שר מיוחד "לנושאים אסטרטגיים" שהנושא העיקרי שבתחום אחריותו היה גיבוש תוכנית פעולה כלפי האיום האיראני.² על-פי פרסומים שונים אף הנחה ראש הממשלה את

ראש המוסד לראות בגרעיני האיראני יעד ראשון לפעילותו, וחיל האוויר מצטייד במטוסים חדישים, שהתכונה המרכזית שלהם - כך מקפידים לפרסם בישראל שוב ושוב - היא יכולתם להגיע לאיראן.

אנו חוזרים ומצטטים את דבריו החרिפים והקיצוניים של מחמוד אחמדינ'ג'ד. אך מדוע איננו שואלים את עצמנו איזו תהודה יש באיראן לאיומים הבלתי פוסקים הנשמעים בישראל בנושא האיראני? ואכן אין להתפלא על הדיווח מאוקטובר 2008 ולפיו הוצעו בכירים איראנים לצאת למתקפת-מנע נגד ישראל על רקע איומה לתקוף את מתקני הגרעיני של איראן.³

אחת לכמה זמן נערך סקר דעת קהל ב־ישראל השואל אם צריכה ישראל לתקוף את מתקני הגרעיני של איראן. והציבור, שהוא חסר ידע, הבנה והתמצאות בנר-שא, משיב כמובן תשובות מתלהמות, ואלה - בהיזון חוזר - נקלטות על-ידי פוליטיקאים בישראל המבקשים לעלות על הגל הזה בדעת הקהל. הגישה השגויה הזאת של הציבור בישראל נובעת, בין היתר, מכך שהוא אינו נחשף לדיון גלוי ופתוח על מאפייני הנשק הגרעיני, על האסטרטגיה של המלחמה הגרעינית

ועל בעיות ההרתעה הגרעינית בעולם בכלל ובזירתנו בפרט. דיון ציבורי כזה - שאין בו שום דבר סודי - נחסם ונמנע בשל החשש מפני פגיעה במדיניות העמימות של ישראל.

סיכום

אינני מתיימר לטעון שהניתוח והדיון שהצגתי לעיל הם האמת היחידה ואין בלתי, וכי אין מקום לערער עליהם. אני מודע היטב לטענה שבנושא כה רגיש וקריטי לקיומה של ישראל חלילה לנו מליטול סיכונים חסרי אחריות. יחד עם זאת אני מבקש להדגיש גם את היפוכה של הטענה הזאת: אסור לנו להתעלם מהסכנות החמורות האורבות לנו מנקיטת העמדה שלפיה ישראל היא שעומדת בראש המחנה הלוחם באיראן המתגרעת הן במישור המדיני והן במישור הצבאי.

דיון ציבורי פתוח, מלא, שקול ובלתי מתלהם חיוני לצורך קבלת החלטות שקולות ואחראיות. אחת המטרות של הניתוח שלעיל היא לעודד דיון כזה, לסלק את הטאבו ולהבהיר שאין קונסנזוס בנושא הגורלי הזה.

הערות

1. את הטענה הזאת הוא השמיע בהרצאה שנשא אשתקד באוניברסיטה העברית. ראו, למשל:

<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3358555,00.html>

2. באפריל 2008 פורק המשרד לנושאים אסטרטגיים לאחר שהשר שעמד בראשו התפטר שלושה חודשים לפני כן, ומפלגתו פרשה מה-קואליציה.

3. ראו למשל: <http://www.haaretz.com/hasite/pages/1030406.html>

מערכות

בית ההוצאה לאור של צה"ל

תחרות פרס הרמטכ"ל לכתיבה בענייני צבא וביטחון

השנה תיערך התחרות התשיעית על פרס הרמטכ"ל לכתיבה בענייני צבא וביטחון.

ניתן להגיש לתחרות מאמרים בעברית בנושאי צבא וביטחון שכתבו אנשי צבא בשירות חובה או קבע ואשר ראו אור ב"מערכות" או בביטאון מקצועי אחר בצה"ל לאחר ינואר 2007. את המאמרים יש להגיש עד 31 בדצמבר 2008.

את המאמרים ניתן לשלוח להוצאת מערכות בפקס שמספרו 03-5694343 או בדוא"ל האזרחי maarachotp@gmail.com.

כותבי המאמרים הזוכים יזכו בתווים לרכישת ספרים ובתעודות הערכה. הפרסים יחולקו בטקס המשותף לתחרות זו ולתחרות היחידה המצטיינת.

סא"ל חגי גולן
מפקד "מערכות"

